ФИЛИПЕНКО Є.П., *кандидат юридичних наук, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем профілактики правопорушень та взаємодії з населенням*

Харківський національний університет внутрішніх справ

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ДІТЕЙ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

При постійному прагненні до розвитку та змін задля кращого життя суспільства створюються умови для демократизації та соціалізації діяльності усіх державних органів влади. При цьому наголошується на існуванні загальнодержавного обов'язку із забезпечення гідного рівня життя в Україні, прав, свобод та законних інтересів громадян. А от така верства населення, як діти – потребують додаткового захисту та забезпечення реалізації їх невід'ємних прав і свобод. Специфіка проблеми забезпечення прав і свобод дітей обумовлюється як особливостями їх вікового, фізичного та психічного стану, так і специфікою діяльності органів державної влади щодо охорони, захисту й гарантування їх прав і свобод.

Держава здійснює захист дитини від усіх форм фізичного і психічного насильства, образи, недбалого і жорстокого поводження з нею, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють; втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів і психотропних речовин; залучення до екстремістських релігійних психокультових угрупувань та течій, використання її для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо.

Оскільки функціями органів внутрішніх справ є основні напрямки їх діяльності у процесі вирішення поставлених перед ними завдань, тобто функції органу внутрішніх справ охоп-

люють собою сукупність способів, методів, прийомів і дій, за допомогою яких виконуються завдання і досягаються цілі органів внутрішніх справ [1, с. 61], то основні напрямки діяльності співвідносяться з функціями органів внутрішніх справ та визначаються завданнями, які вони мають виконувати. А основними завданнями органів внутрішніх справ України є: забезпечення прав і свобод громадян, захист інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, охорона громадського порядку і забезпечення безпеки громадян; боротьба зі злочинністю; попередження злочинів, їх припинення, розкриття і розслідування, розшук осіб, які скоїли злочин, застосування заходів до усунення причин та умов, що сприяли вчиненню правопорушень; забезпечення безпеки дорожнього руху; охорона і захист державних об'єктів, майна усіх видів власності [2].

В залежності від місця підрозділу ОВС, щодо реалізації правоохоронної функції, має місце спеціалізація функцій та уточнення даних функцій. Так, до структури міліції входять:

- кримінальна міліція, до складу якої входять підрозділи карного розшуку, державної служби боротьби з економічною злочинністю та інші. Вона здійснює боротьбу із загальнокримінальною злочинністю. З цією метою її працівники здійснюють оперативно-розшукові заходи, передбачені законом процесуальні дії [3];

- міліція громадської безпеки, до складу якої входять служба охорони громадського порядку, патрульно-постова служба, паспортна, реєстраційно-міграційна служби, дозвільна система органів внутрішніх справ, служба дільничних інспекторів міліції. На міліцію громадської безпеки покладається забезпечення громадського порядку на вулицях та в інших громадських місцях, здійснення реєстрації громадян, регулювання порядку виїзду за межі України її громадян та інших осіб, порядку в'їзду та перебування на території України іноземних громадян, здійснення нагляду за дотриманням порядку придбання

та зберігання вогнепальної зброї, її реалізацією, транспортуванням та зберіганням боєприпасів, радіоактивних, вибухонебезпечних та отруйних речовин тощо;

- транспортна міліція – забезпечує охорону громадського порядку на транспорті та збереження вантажів, що перевозяться залізничним, водним і повітряним транспортом;

- Державна автомобільна інспекція – регулює рух транспорту та пішоходів на вулицях і шляхах, припиняє порушення правил дорожнього руху, здійснює контроль за станом шляхів, вулиць, нагляд за технічним станом автомототранспортних засобів, веде облік дорожньо-транспортних пригод, розшук викрадених автомобілів;

- державна служба охорони – забезпечує на договірних засадах охорону майна громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, а також майна іноземних держав, міжнародних організацій, іноземних громадян та осіб без громадянства, здійснює охорону фізичних осіб;

- спеціальна міліція здійснює охорону громадського порядку на об'єктах і територіях, які мають особливе народногосподарське значення або потерпіли від стихійного лиха, екологічного забруднення, катастрофи. Підрозділами спеціальної міліції є також підрозділи «Беркут», «Кобра» та ін.

Так, ми виділимо деякі напрямки функціонування органів внутрішніх справ щодо охорони прав і свобод дітей.

Протидія проявам насильства у родині, особливо щодо дітей, є пріоритетним завданням органів держави, що забезпечують права та свободи дітей, оскільки насильство у родині завжди є систематичним та пов'язане з відсутністю умов для реалізації та взагалі порушенням прав та свобод. Проблема насильства в сім'ї є причиною таких глобальних явищ, як безнаглядність та безпритульність дітей; зростання кількості розлучень; формування насильницького менталітету нації; жебракування; втрата загальнолюдських цінностей, любові та взаємо-

розуміння; а також виступає однією з передумов скоєння злочинів у суспільстві. Органи внутрішніх справ займають центральне місце у системі суб'єктів профілактики правопорушень взагалі, в тому числі протидії насильства в сім'ї. До таких основних служб та підрозділів у системі органів внутрішніх справ можна віднести службу дільничних інспекторів міліції та кримінальну міліцію у справах дітей.

Щодо питання *попередження дитячої бездоглядності та безпритульності* можна визнати наступні заходи: підвищення виховних функцій сімей неповнолітніх правопорушників; усунення безконтрольної поведінки підлітків; відновлення порушеного контакту між батьками та дітьми; повернення дитини до школи або іншого дитячого закладу чи установи, які реалізуються шляхом поширення рекомендацій про порядок здійснення виховного процесу в родинах, забезпеченням опіки над неблагополучними сім'ями з неповнолітніми дітьми, з боку педагогів і батьківських комітетів, проведенням лекцій та уроків з правових знань серед дітей та їхніх батьків.

Державна автомобільна інспекція проводить заходи щодо *попередження дитячого дорожньо-транспортного травматизму*, сприяє роботі по створенню загонів юних інспекторів дорожнього руху, веде серед підлітків пропаганду правил безпеки, використовуючи з цією метою радіо, телебачення, пресу, можливості творчих спілок та різних громадських об'єднань.

Органи внутрішніх справ України, котрі є ланкою правоохоронної системи, що покладає на них обов'язок захищати права і законні інтереси громадян від будь-яких посягань у своїй діяльності щодо забезпечення прав та свобод людини та громадянина, у тому числі дітей, використовують досить різноманітний комплекс форм і методів, які здійснюються її співробітниками у конкретних ситуаціях.

Таким чином, для вдосконалення діяльності органів внутрішніх справ у сфері охорони прав і свобод дітей, має здійсню-

ватись у напрямках покращення організаційно-структурної побудови, форм та методів діяльності служб та підрозділів ОВС, діяльність яких пов'язана з забезпеченням їх прав та свобод, комплектуванням і навчанням кадрів, правовим регулюванням їх діяльності тощо.

Список літератури: 1. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник. – Х.: Ун-т внутр. справ. – 1998. – 480 с. 2. Негодченко О.В. Функції органів внутрішніх справ у контексті забезпечення прав і свобод людини // Вісн. Луганськ. акад. внутр. справ. – 2003. – № 1. – С. 176-185. 3. Іщенко А.В. Забезпечення прав і свобод людини криміналістичними засобами та методами : постановка проблеми // Конституційні гарантії захисту прав людини у сфері правоохоронної діяльності: матер. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, Дніпропетр. юрид. ін-т МВС України, 24–25 вересня 1999 р.) / Гол. ред. кол. О.В. Негодченко. – Д.: Поліграфіст. – 1999. – С. 26-28.

ЧИСТОЛІНОВА О.С., *кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільного та трудового права*

Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

РОЗВИТОК ОХОРОНИ ПРАЦІ У НАУЦІ ТРУДОВОГО ПРАВА

Перехід до ринкової економіки спричинив певні зміни в інститутах трудового права. У зв'язку з цим дослідження у галузі охорони праці в трудовому праві України на сучасному етапі набувають особливої актуальності. Сучасні наукові дослідження в сфері охорони праці схиляються до того, що охорона праці – це наука, яка вивчає заходи зі створення сприятливих умов праці для працівників. У трудовому праві

охорону праці розуміють більш вузько: як сукупність відповідних заходів зі створення сприятливих умов праці задля збереження здоров'я та працездатності працівників. Хоча, в деяких дослідженнях можна зустріти наголос на необхідності розширяти розуміння та сприйняття охорони праці. В першу чергу це стосується соціального призначення трудового права. Оскільки сьогодні при розробці Трудового кодексу з'являються тенденції до відмови від прав та пільг. Пояснюють таку позицію тим, що в країні склалася нова соціально-економічна система – відбувається перехід до ринкової економіки – що в свою чергу вимагає надання підприємствам умов для розвитку. Тим більше на цьому наголошують власники малих підприємств, які вважають, що діюче трудове законодавство стримує розвиток механізмів ринкової економіки. Оскільки сьогодні Україна опинилася в таких же самих умовах і стан реалізації трудового законодавства, зокрема в сфері охорони праці, підвереджує це.

Отже, аналізуючи процес розвитку наукових підходів до охорони праці в науці трудового права, слід відзначити наступне. Виникнення будь-якого явища обумовлюється або потребами практики, або потребами більш глибокого дослідження певного питання у відповідній галузі.

Розвиток охорони праці обумовлюється двома взаємопов'язаними, але розірваними у часі факторами. З однієї сторони разом із розвитком організації праці, технологічного процесу, розвивається та вдосконалюється і система охорони праці.

Пояснюється така ситуація насамперед тим, що на початку минулого століття техніки безпеки, виробничої санітарії і пожежної безпеки можна було досягти завдяки порівняно простим технічним заходам і засобам. Раніше в процесі виробництва використовувалася сировина з відомими токсичними й пожежонебезпечними властивостями; технологічне